

PRESENTACIÓ

Un bon amic i company de Facultat, que ja no hi és entre nosaltres, sempre em deia: “No existeix un sistema educatiu català. Existeix un sistema educatiu espanyol a Catalunya”. Al principi, em resistia a acceptar aquest argument, però amb el temps i la reflexió, l’he acabat assumint. Tot i la LEC del 2009, els fonaments del nostre sistema educatiu a Catalunya es troben en lleis orgàniques aprovades al Congrés dels Diputats i ratificades pel cap de l’Estat. En tenim descentralitzada la gestió, però no el seu disseny, ni la funció pública del professorat, ni el model de formació i acreditació d’aquest, per parlar de coses gruixudes. Ni tan sols podem dissenyar el 50% del currículum. A diferència d’Estats amb autèntic esperit federal o confederal, com Alemanya, o Suïssa, a Catalunya no podem decidir mesures com, per exemple, a quina edat cal començar l’educació primària, o quants anys ha de durar i quines matèries ha de tenir el batxillerat.

No obstant això, qui ha viscut i crescut a Catalunya sap que existeix un batec educatiu de país genuí. Una forma de fer, una voluntat i un compromís educador singulars, que ens identifiquen i ens diferencien dels altres. I no només ho percebem nosaltres, també es percep a fora de casa nostra. Un model d’educació que ve de molt lluny, de fa més de cent anys, i que s’ha anat construint i reconstruint de forma permanent al llarg de temps, bo i superant tots els entrebancs possibles que la política i la societat li hagin pogut posar al seu pas. Des d’una determinació i un desig educador poderós, centenars de comunitats educatives han anat sorgint i multiplicant-se arreu del territori amb uns principis distintius: l’educand ha de ser el protagonista de qualsevol procés educatiu, l’educació ha de ser un patrimoni col·lectiu obert a qualsevol ciutadà o ciutadana, l’objectiu essencial de l’educació ha de ser la inclusió social de tothom.

No existeix un sistema educatiu català, però sí que existeix un model d’escola catalana. Un model exitós, sense el qual no podríem entendre el vigor i la fortalesa que en molts moments ha tingut la societat catalana, i que certament és la clau des de la qual s’entén que Catalunya hagi estat fins al moment un sol poble. L’educació es troba al nucli més íntim de la identitat catalana, com a patrimoni intangible que fa que siguem com som. Per això els adversaris de la diversitat i la pluralitat nacional a l’Estat saben que l’assoliment dels seus objectius polítics només serà possible si acaben amb el model d’escola catalana. Ni quaranta anys de franquisme ni quaranta anys de democràcia no han pogut amb ell, i per això es disposen a atacar-ne l’essència: el model lingüístic, el valor públic i d’obertura, la naturalesa democràtica i inclusiva.

Aquest monogràfic vol ser una contribució significativa al voltant del debat actual sobre l’escola catalana. Té una mirada retrospectiva, per saber d’on venim i per què som on som, i també una mirada prospectiva, mirant al futur. L’autoria és coral, àmplia i plural, talment com el model: si bé afirmem l’existència d’una escola catalana, no hem de confondre’ns i pensar que la mirada sobre ella sigui homogènia ni uniformitzadora. No sabem, a hores d’ara, si algun dia disposarem d’un sistema educatiu català, dins o fora de la Constitució. Però tenim el ferm convenciment que el model d’escola catalana durarà almenys unes quantes dècades més. Si més no, aquesta és l’única certesa que se’n desprèn de la lectura d’aquest número de la revista.

Miquel Àngel Essomba, *coordinador del número*
Marc Parés, *director de la revista Nous Horitzons*